

Varetægtsfængsling af unge under 18 år Korrektion af oplysninger fra 2008 til 2010

Da rapporten vedrørende ungdomssanktioner og ubetingede fængselsstraffe til unge lovovertrædere i 2010 blev offentliggjort på Justitsministeriets hjemmeside i december 2011, gjorde flere, der arbejder med området, opmærksom på, at tallene vedrørende omfanget af unges varetægtsfængslinger i arresthus ikke stemte overens med deres oplevelse af forholdene.

Justitsministeriets Forskningskontor foretog derfor en stikprøvekontrol af 50 varetægtsfængslinger i arresthus fra 2010, og denne stikprøve viste, at der var uoverensstemmelser mellem de oplysninger, rapporten er baseret på, og de oplysninger, andre datakilder kunne give om varetægtsfængslinger. På den baggrund, og efter at have konsulteret personer med særlig kendskab til datakilderne på området, blev det besluttet at gennemføre en ny analyse, der omfatter alle de sager, der indgår i de seneste tre års rapporter om ungdomssanktioner og ubetingede fængselsstraffe til unge lovovertrædere, dvs. rapporterne vedrørende domme i 2008 til 2010. Ved at lade analysen omfatte flere år vil det kunne fastslås, om problemerne med uoverensstemmelse mellem oplysningerne alene er af nyere dato, eller om de har eksisteret igennem flere år.

Rapporterne om ungdomssanktioner og ubetingede fængselsstraffe til unge lovovertrædere, der årligt er udarbejdet siden ungdomssanktionen blev indført i 2001, er alle baseret på dataudtræk fra Kriminalregisteret. Den førnævnte stikprøvekontrol pegede på, at oplysningerne i Kriminalregisteret om varetægtsfængslinger antagelig ikke altid opdateres, især for så vidt angår skift i anbringelsessted under varetægtsperioden. For at få sikre oplysninger om varetægtsfængslinger har det derfor vist sig, at det vil være bedre at få oplysninger fra Kriminalforsorgen, som registrerer, hvornår og hvor længe en person er varetægtsfængslet i en af Kriminalforsorgens institutioner, samt at få oplysninger fra Politiets sagsregistreringssystem, POLSAS, hvor data om det samlede forløb af varetægtsfængslingerne – uanset anbringelsessted – registreres. Såvel Kriminalforsorgen som Rigspolitiet har samtidig tilkendegivet, at datadisciplinen med hensyn til opdateringen i disse datakilder må antages at være ganske god. Det skyldes bl.a., at tidspunkter for fristforlængelser af varetægtsfængslinger tydeligt skal fremgå af POLSAS, og at Kriminalforsorgens oplysninger om indsættelser og ophold i Kriminalforsorgens institutioner for Kriminalforsorgen er centrale data, der bl.a. anvendes

des til daglig overvågning og styring af anvendelsen af pladskapaciteten i Kriminalforsorgens fængsler og arresthuse.

I det følgende holdes oplysninger fra POLSAS og Kriminalforsorgens registre derfor op mod de oplysninger, der er fremgået af de tidligere rapporter. Fremgangsmåden ved fremskaffelse af de nye oplysninger har været først at få varetægtsoplysninger udtrukket fra POLSAS og derefter få suppleret oplysningerne om dem, som ifølge POLSAS har været varetægtsfængslet, med oplysninger fra Kriminalforsorgen. Der er ikke indhentet oplysninger om anbringelser uden for Kriminalforsorgens institutioner, idet udgangspunktet for analyserne har været, at i det omfang en varetægtsfængslet ikke er placeret i en af Kriminalforsorgens institutioner, vil vedkommende være anbragt i surrogat. På denne måde kan tiden i surrogat beregnes.

Oplysningerne vedrørende varetægt i de tre rapporter fra 2008 til 2010 omtales separat nedenfor. Det skal indledningsvis understreges, at den primære forskel mellem de oprindelige og de nye oplysninger omhandler stedet for varetægtsfængslingen, dvs. i hvilket omfang den unge har været varetægtsfængslet i surrogat, arresthus eller begge steder. Det betyder, at Kriminalregisterets oplysninger om, hvorvidt de unge har været varetægtsfængslet og hvor længe, i høj grad er i overensstemmelse med dem, de andre datakilder peger på. De enkelte uoverensstemmelser, der er vedrørende antallet af varetægtsfængslinger, beror på flere forhold. Dels giver de nye oplysninger bedre grundlag for at frasortere sager, hvor det alene drejer sig om en opretholdt anholdelse. Dels er nogle varetægtsfængslinger, der er registreret under en konfererende sag i Kriminalregisteret, ikke blevet inkluderet i de oprindelige analyser, men opfanget af de nye oplysninger. Endelig er der enkelte varetægtsfængslinger, der ikke er fremgået af Kriminalregisteret, men alene af de nye oplysninger.

Varetægtsfængsling af unge i 2008

De oprindelige oplysninger vedrørende 2008 viste, at 74 pct. af dem, der idømmes en ungdoms-sanktion, har været varetægtsfængslet, mens tilsvarende gjaldt 58 pct. af de unge, der blev idømt en ubetinget frihedsstraf, jf. tabel 1. Disse andele er ret uændrede med de nye data, hvor det drejer sig om henholdsvis 77 og 56 pct., jf. tabel 2.

Den største forskel mellem de oprindelige og de nye oplysninger er antallet af unge, som har været varetægtsfængslet udelukkende i arresthus. I de oprindelige oplysninger drejede det sig om 121 unge, mens antallet i de nye oplysninger er nede på 23 unge. Dette bevirker, at der i de nye oplysninger er væsentlig flere unge, der har været varetægtsfængslede enten udelukkende i surrogat eller i både surrogat og arresthus.

Tabel 1. Domme 2008 fordelt efter varetægtsfængslingens art. De oprindelige data.

	Ungdomssanktion	Frihedsstraf	I alt
Ikke varetægtsfængslet	27	158	185
Anbragt i surrogat	44	64	108
Anbragt i arresthus	27	94	121
Anbragt både i surrogat og arresthus	4	58	62
I alt	102	374	476

Tabel 2. Domme 2008 fordelt efter varetægtsfængslingens art. De nye data.

	Ungdomssanktion	Frihedsstraf	I alt
Ikke varetægtsfængslet	23	164	187
Anbragt i surrogat	41	96	137
Anbragt i arresthus	2	21	23
Anbragt både i surrogat og arresthus	36	93	129
I alt	102	374	476

Ifølge de oprindelige oplysninger var 63 pct. af de unge, som i 2008 har været varetægtsfængslet, anbragt i et arresthus under hele eller en del af varetægtsfængslingen. I de nye oplysninger er denne andel på 55 pct.¹ Imidlertid skal det understreges, at 17 pct. af de unge, der har været varetægtsfængslet i både surrogat og arresthus, ifølge de nye oplysninger kun har været i arresthus en enkelt dag, og 29 pct. har været det i op til to dage. Hvis disse tilfælde regnes som rene surrogatfængslinger, ville andelen af unge, som har været anbragt i et arresthus under hele eller en del af varetægtsfængslingen, være på 42 pct.

Tabel 3. Varetægtsfængslingens gennemsnitlige længde (i dage) fordelt efter alder ved varetægtsfængslingens start. Tal i parentes angiver tid i arresthus. De oprindelige data.

	15 år	16 år	17 år	18 år	I alt
Kun surrogat	60	80	74	-	72
Kun arrest	77	70	57	64	65
Både surrogat og arrest	87 (15)	89 (11)	87 (20)	-	88 (17)
I alt	70	81	71	64	74

Tabel 4. Varetægtsfængslingens gennemsnitlige længde (i dage) fordelt efter alder ved varetægtsfængslingens start. Tal i parentes angiver tid i arresthus. De nye data.

	15 år	16 år	17 år	18 år	I alt
Kun surrogat	53	81	77	69	73
Kun arrest	13	17	46	-	40
Både surrogat og arrest	83 (5)	79 (8)	68 (12)	-	76 (9)
I alt	70	77	69	69	72

¹ Ved disse beregninger er der set bort fra de personer, som var fyldt 18 år ved varetægtsfængslingens start.

Ifølge de oprindelige oplysninger var de, der har været anbragt i både arresthus og i surrogatfængsel, i gennemsnit varetægtsfængslet i 88 dage, jf. tabel 3. Deraf foregik i gennemsnit 17 dages varetægtsfængsling i et arresthus og de resterende 71 dage i surrogat. Ifølge de nye oplysninger har de delte varetægtsfængslinger i gennemsnit været noget kortere tid, nemlig 76 dage. Deraf har i gennemsnit 9 dages varetægtsfængsling foregået i et arresthus og de resterende 67 dage i surrogat, jf. tabel 4.

I godt en tredjedel af de tilfælde, hvor en ung har været anbragt begge steder, varede anbringelsen i arresthus højst en uge ifølge de oprindelige oplysninger. Ifølge de nye oplysninger drejer dette sig om 59 pct. af tilfældene. I godt en fjerdedel af tilfældene varede anbringelsen i arresthus mere end tre uger ifølge de oprindelige data, hvilket kun gælder for ti pct. af tilfældene ifølge de nye data.

Af tabel 3 og 4 fremgår desuden, at tiden i varetægt for de unge, som udelukkende har været anbragt i arresthus, er mindsket med de nye data, idet de ifølge de oprindelige oplysninger i gennemsnit var varetægtsfængslet i 65 dage, mens det efter de nye data drejer sig om 40 dage.

Varetægtsfængsling af unge i 2009

De oprindelige oplysninger vedrørende 2009 viste, at 71 pct. af dem, der idømmes en ungdomssanktion, forinden har været varetægtsfængslet. I sager, der er endt med ubetinget frihedsstraf, var denne andel noget mindre, nemlig på 59 pct., jf. tabel 5. Disse andele er stort set uændrede ifølge de nye oplysninger, hvor det drejer sig om henholdsvis 70 og 59 pct., jf. tabel 6.

Tabel 5. Domme 2009 fordelt efter varetægtsfængslingens art. De oprindelige data.

	Ungdomssanktion	Frihedsstraf	I alt
Ikke varetægtsfængslet	25	152	177
Anbragt i surrogat	27	42	69
Anbragt i arresthus	12	81	93
Anbragt både i surrogat og arresthus	22	93	115
I alt	86	368	454

Tabel 6. Domme 2009 fordelt efter varetægtsfængslingens art. De nye data.

	Ungdomssanktion	Frihedsstraf	I alt
Ikke varetægtsfængslet	26	150	176
Anbragt i surrogat	22	62	84
Anbragt i arresthus	2	25	27
Anbragt både i surrogat og arresthus	36	131	167
I alt	86	368	454

Igen angår den største forskel mellem de oprindelige og de nye oplysninger antallet af unge, som har været varetægtsfængslet udelukkende i arresthus. Forskellen er mindre markant i 2009 end i 2008, men det drejer sig dog stadig om en betydelig forskel. Ifølge de oprindelige oplysninger var

antallet på 93, mens det ifølge de nye oplysninger drejer sig om 27 tilfælde. Forskellen bevirker primært, at der med de nye oplysninger er væsentlig flere unge, der har været varetægtsfængslede både i surrogat og arresthus.

Ifølge de oprindelige oplysninger var 74 pct. af de unge, som har været varetægtsfængslet i forbindelse med en ubetinget dom eller en ungdomssanktion, anbragt i et arresthus under hele eller en del af varetægtsfængslingen. Efter de nye oplysninger er denne andel på 72 pct.² Dog har 9 pct. af de unge, der har været varetægtsfængslet i både surrogat og arresthus, ifølge de nye data kun været i arresthus én enkelt dag, og andelen, der har været det i op til to dage, er på 20 pct. Hvis disse tilfælde regnes som rene surrogatfængslinger, ville andelen af unge, som har været anbragt i et arresthus under hele eller en del af varetægtsfængslingen, være på 59 pct.

Tabel 7. Varetægtsfængslingens gennemsnitlige længde (i dage) fordelt efter alder ved varetægtsfængslingens start. Tal i parentes angiver tid i arresthus. De oprindelige data.

	15 år	16 år	17 år	18 år	I alt
Kun surrogat	73	61	92	-	75
Kun arrest	30	43	55	32	46
Både surrogat og arrest	70 (11)	80 (10)	81 (21)	-	79 (16)
I alt	62	63	74	32	67

Tabel 8. Varetægtsfængslingens gennemsnitlige længde (i dage) fordelt efter alder ved varetægtsfængslingens start. Tal i parentes angiver tid i arresthus. De nye data.

	15 år	16 år	17 år	18 år	I alt
Kun surrogat	69	60	84	34	68
Kun arrest	28	25	32	-	31
Både surrogat og arrest	68 (7)	65 (9)	76 (14)	-	70 (11)
I alt	68	61	71	34	66

Med hensyn til varigheden af varetægtsfængslingen viste de oprindelige oplysninger, at de, der har været anbragt i både arresthus og i surrogatfængsel, i gennemsnit var varetægtsfængslet i 79 dage, jf. tabel 7. Deraf foregik i gennemsnit 16 dages varetægtsfængsling i et arresthus. Ifølge de nye oplysninger har disse varetægtsfængslinger i gennemsnit været lidt kortere tid, nemlig 70 dage, hvoraf i gennemsnit 11 dages varetægtsfængsling er foregået i et arresthus, jf. tabel 8.

I 37 pct. af de tilfælde, hvor en ung har været anbragt begge steder, varede anbringelsen i arresthus højst en uge ifølge de oprindelige oplysninger. Efter de nye oplysninger drejer det sig om 56 pct. af tilfældene. I 24 pct. af tilfældene varede anbringelsen i arresthus mere end tre uger ifølge de oprindelige data, hvilket kun gælder for 14 pct. af tilfældene efter de nye data.

² Ved disse beregninger er der set bort fra de personer, som var fyldt 18 år ved varetægtsfængslingens start..

Af tabel 7 og 8 fremgår det desuden, at tiden i varetægt for de unge, som udelukkende har været anbragt i arresthus, er mindsket i det nye data. Ifølge de oprindelige oplysninger drejede det sig om 46 dage, mens det efter de nye data drejer det sig om 31 dage.

Varetægtsfængsling af unge i 2010

De oprindelige oplysninger vedrørende 2010 viste, at 78 pct. af dem, der idømmes en ungdomssanktion, forinden har været varetægtsfængslet, mens denne andel i sager, der endte med ubetinget frihedsstraf, var noget mindre, nemlig på 53 pct., jf. tabel 9. Disse andele er ifølge de nye oplysninger på henholdsvis 82 og 56 pct., jf. tabel 10.

Endnu engang ses, at den store forskel mellem de oprindelige og de nye oplysninger angår antallet af unge, som har været varetægtsfængslet udelukkende i arresthus. Forskellen er dog mindre i 2010 end i 2008 og 2009. Ifølge de oprindelige oplysninger var antallet på 58 unge, mens det i de nye oplysninger er nede på 22 unge. Dette bevirker, at der ifølge de nye oplysninger er flere unge, der har været varetægtsfængslede i både surrogat og arresthus. Antallet af unge, som har været varetægtsfængslet udelukkende i surrogat, er stort set det samme i de oprindelige og de nye data.

Tabel 9. Domme 2010 fordelt efter varetægtsfængslingens art. De oprindelige data.

	Ungdomssanktion	Frihedsstraf	I alt
Ikke varetægtsfængslet	17	178	195
Anbragt i surrogat	34	85	119
Anbragt i arresthus	10	48	58
Anbragt både i surrogat og arresthus	16	68	84
I alt	77	379	456

Tabel 10. Domme 2010 fordelt efter varetægtsfængslingens art. De nye data.

	Ungdomssanktion	Frihedsstraf	I alt
Ikke varetægtsfængslet	14	168	182
Anbragt i surrogat	29	93	122
Anbragt i arresthus	5	17	22
Anbragt både i surrogat og arresthus	29	101	130
I alt	77	379	456

På baggrund af de oprindelige oplysninger kunne det beregnes, at 54 pct. af de unge, som i 2010 har været varetægtsfængslet i forbindelse med en ubetinget dom eller en ungdomssanktion, var anbragt i et arresthus under hele eller en del af varetægtsfængslingen. I de nye oplysninger er denne andel på 57 pct.³ Imidlertid skal det understreges, at 21 pct. af de unge, der har været varetægtsfængslet i både surrogat og arresthus ifølge det nye data, kun har været i arresthus én enkelt dag, mens 25 pct. har været det i op til to dage. Hvis disse tilfælde regnes som rene surrogatfængslinger, ville andelen

³ Ved disse beregninger er der set bort fra de personer, som var fyldt 18 år ved varetægtsfængslingens start.

af unge, som har været anbragt i et arresthus under hele eller en del af varetægtsfængslingen, være på 45 pct.

Tabel 11. Varetægtsfængslingens gennemsnitlige længde (i dage) fordelt efter alder ved varetægtsfængslingens start. Tal i parentes angiver tid i arresthus. De oprindelige data.

	14 år	15 år	16 år	17 år	18 år	I alt
Kun surrogat	25	71	64	65		65
Kun arrest		61	46	79	89	70
Både surrogat og arrest		74 (26)	107 (11)	98 (32)		99 (24)
I alt	25	69	76	80	89	77

Tabel 12. Varetægtsfængslingens gennemsnitlige længde (i dage) fordelt efter alder ved varetægtsfængslingens start. Tal i parentes angiver tid i arresthus. De nye data.

	14 år	15 år	16 år	17 år	18 år	I alt
Kun surrogat	25	66	61	68	108	67
Kun arrest		37	31	68		55
Både surrogat og arrest		80 (3)	93 (9)	96 (14)		93 (10)
I alt	25	71	76	82	108	78

Ifølge de oprindelige oplysninger var de, der har været anbragt i både arresthus og i surrogatfængsel, i gennemsnit varetægtsfængslet i 99 dage, jf. tabel 11. Deraf foregik i gennemsnit 24 dages varetægtsfængsling i et arresthus og de resterende 75 dage i surrogat. Efter de nye oplysninger har disse varetægtsfængslinger i gennemsnit været 93 dage, jf. tabel 12. Deraf har i gennemsnit 10 dages varetægtsfængsling foregået i et arresthus og de resterende 83 dage i surrogat.

I 35 pct. af de tilfælde, hvor en ung har været anbragt begge steder, varede anbringelsen i arresthus højst en uge ifølge de oprindelige data. Efter de nye oplysninger drejer dette sig om 62 pct. af tilfældene. I 20 pct. af tilfældene varede anbringelsen i arresthus imidlertid mere end tre uger ifølge de oprindelige data, hvilket kun gælder for ti pct. af tilfældene ifølge de nye data.

Af tabel 11 og 12 fremgår det desuden, at tiden i varetægt for de unge, som udelukkende har været anbragt i arresthus, er mindsket ifølge de nye data. De oprindelige oplysninger angav, at det i gennemsnit drejede sig om 70 dage, mens de nye data viser, at det er 55 dage.

Sammenfatning

Som det er fremgået, viser de nye oplysninger om varetægtsfængslinger af unge i forhold til de oprindelige oplysninger, at der i alle tre år er væsentligt færre unge, som har været varetægtsfængslet udelukkende i arresthuse, men at flere unge i stedet har været anbragt i surrogat under hele varetægsperioden eller både i surrogat og arresthus. De nye oplysninger peger endvidere på, at den

gennemsnitlige tid, der oprindeligt var beregnet for de unges ophold i arresthus, er for lang, idet den mindsker, når beregningen foretages på baggrund af de nye oplysninger.

Disse ændringer kan sammenfattes, som de er gjort i tabel 13 og 14, der viser fordelingen af tiden i varetægtsfængsel i henholdsvis arresthus og surrogat. Tabel 13 angår de oprindelige oplysninger og tabel 14 de nye. Mens de oprindelige oplysninger pegede på, at de unge havde tilbragt 30-40 pct. af det samlede antal dages varetægtsfængsling i et arresthus, viser de nye oplysninger, at det drejer sig om omkring en tidendedel af tiden i varetægt.

Tabel 13. Antal dage i varetægt 2008-2010. De oprindelige data.

	2008	2009	2010
Samlede antal dage i varetægt	21.386	18.482	20.061
- Heraf andel i surrogat	59 %	67 %	70 %
- Heraf andel i arrest	41 %	33 %	30 %

Tabel 14. Antal dage i varetægt 2008-2010. De nye data.

	2008	2009	2010
Samlede antal dage i varetægt	20.693	18.303	21.436
- Heraf andel i surrogat	90 %	86 %	88 %
- Heraf andel i arrest	10 %	14 %	12 %

Eftersom de nævnte ændringer forefindes i alle tre undersøgte år, er der god grund til at antage, at også de tidligere rapporter, der omhandler varetægtsfængslinger af unge, vil give et misvisende billede af, i hvilket omfang de unge alene har været anbragt i et arresthus, og af, hvor lang tid de har været anbragt der.

Samlet set er der ikke tvivl om, at de nye oplysninger giver et mere korrekt billede af forholdene, end de oprindelige oplysninger gjorde. De kommende rapporter vil derfor være baseret på alene de oplysninger om varetægtsfængslinger, POLSAS og Kriminalforsorgen har.